

Seneby

Arkeologisk utredning inom Seneby 1:7,
Vada socken och Vallentuna kommun,
Uppland.

PM

Göran Werthwein
Rapport 2006:31

Sammanfattning

Med anledning av att en fastighet planeras att avstyckas har länsstyrelsen i Stockholm beslutat att Stockholms läns museum ska göra en arkeologisk utredning. Denna utfördes i december 2006 för att se om tidigare okända lämningar finns inom utredningsytan.

Gården Seneby har skriftliga belägg från medeltiden (1351) och på historiska kartor från 1636 och 1765 kan man se två gårdar. Den nu aktuella utredningen har påvisat tre husterrasser, en källare och en urschaktad yta som tolkas vara spår efter byggnader. De två sydligaste terrasserna kan identifieras på kartan från 1765. En eventuell brunn finns i SV delen av området.

Schaktningen har även påvisat förhistoriska lämningar av boplatskaraktär i form av fyra härdar och en nedgrävning/stolphål. En stenansamling, 2 x 1,35 m stor, visade sig efter delundersökning vara en grav med brända ben. Detta visar att gravfältet RAÄ 22, som ligger strax norr om utredningsytan, ej är avgränsad och fortsätter in i det nu aktuella området. Det kan stödjas av att ytterligare två anläggningar strax norr om utredningsytan kunde påvisas, vilka kan vara ytterligare gravar.

Bakgrund

Markägaren till rubricerad fastighet har planer att stycka av denna varför länsstyrelsen i Stockholm beslutade att en mindre utredning skulle göras på platsen. Stockholms läns museum upprättade därför en kostnadsberäkning och projektplan som dock efter diskussion med länsstyrelsen beskars till att omfatta en dag i fält för två arkeologer. Utredningen ska redovisas med ett enkelt utförande (PM). Ambitionsnivån för fält- och rapportarbete blev därmed lägre en vad som initialt var planerat.

Uppdraget bekostas med stöd av förordningen (1993:379) om bidrag till Kulturmiljövård.

Syfte och metod

Syftet var att se om tidigare ej kända lämningar finns inom utredningsytan.

En traktorgrävare med planskopa har använt vid schaktningen. Schakten har delvis grovrensats med fyllhammare men ej finrensats med skärslev på grund av tidsbrist. Påträffade anläggningar, schakt och andra antikvariskt intressanta iakttagelser har ej mätts in med totalstation, men en manuell upprättad karta där detta finns redovisat har gjorts utifrån identifierbara element. Valda objekt har fotograferats. Fynd har noterats men ej tagits tillvara.

Resultat

Historisk tid

Det äldsta skriftliga belägget för Seneby är från 1351 vilket gjorde att medeltida lämningar ej kunde uteslutas. Schaktningen gav dock ej sådana indikationer då endast fynd från 1700 - 1800-tal kunde beläggas från historisk tid.

På historiska kartor från 1636 och 1765 kan man se att Seneby utgjordes av 2 gårdar där 2 av de nordligaste byggnaderna på kartan från 1765 ligger inom den nu aktuella

utredningsytan. Terrasserna efter dessa kunde okulärt identifieras i fält (A13-14). Ytterligare en husgrundsterrass fanns norr om dessa (A11) samt en försänkt yta som kan vara platsen för en fjärde byggnad (A10). Strax intill utredningsytans norra gräns kunde en möjlig källare ses (A17). En vägbank finns öster om källaren. I västra delarna finns en ansamling block som ligger något försänkta i marken. Kanske är detta rester efter en brunn som fyllts igen. Sentida lager med rödgerskeramik, järn och annat, samt en sopgrop (A2) påträffades vid schaktningen.

Förhistorisk tid

Inga förhistoriska fynd påträffades men här måste dock den källkritiska aspekten påpekas att ytan ej finrensats eller provrutor grävts. Istället kunde 4 härdar (A3, 4, 6, 7) och en nedgrävning/stolphål (A5) identifieras vid schaktning. Dessa låg i botten av schakten på en sådan nivå, under lager med sentida fynd, att de med största sannolikhet hör till förhistorisk tid.

Dessutom påträffades en stenansamling (A1) som initialt tolkades som röjningssten. För att säkerställa dess status grävdes en stor del av anläggningen ut. I dess centrum, mot botten, kunde en locksten med tämligen mycket framstickande brända ben iakttas. Grävningen avbröts därför och anläggningen återställdes så bra som förutsättningarna medgav. Lockstenen med bengömman är ej undersökt och ligger kvar in situ, medan resten av anläggningen får anses vara undersökt men rekonstruerad.

Ungefär 10-15 meter nordost om graven finns en svagt böjd stenrad (A9) som initialt tolkades kunna vara en rest av en kantkedja, men schaktningen i anslutning till denna kunde ej styrka antagandet. Dess funktion är därför i nuläget okänd.

I anslutning till redan nämnda källare löper en hålväg (A8) i nord-syd riktning. Norr om källaren och intill hålvägen finns en större sten som verkar kunna vara uppställd samt en svag förhöjning i terrängen (A15, 16). Detta kan vara 2 gravar.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	<i>431-06-85169</i>
Stockholms läns museums dnr	<i>2006:148</i>
Landskap:	<i>Uppland</i>
Kommun:	<i>Vallentuna</i>
Socken:	<i>Vada</i>
Fastighet:	<i>Seneby 1:7</i>
Typ av undersökning:	<i>Utredning</i>
Undersökningsperiod:	<i>December 2006</i>
Orsak till undersökningen:	<i>Eventuell avstyckning</i>
Projektledare:	<i>Göran Werthwein, 08-586 194 62, 076-526 94 62 goran.werthwein@lansmuseum.a.se</i>
Personal i fält:	<i>Kjell Andersson, Göran Werthwein</i>
Rapportansvarig:	<i>Göran Werthwein</i>
Läge för området (centrumkoordinat):	<i>Ekonomiska kartan, blad 11I 1g Lindholmen, x 6607217 y 1634617 Rikets nät</i>
Arkivmaterial:	<i>Förvaras på Stockholms läns museum</i>

Anläggningar

A1 Grav, 2x 1,3 m i diam.

Framkom vid schaktning och syntes som en väl avgränsad stenansamling med 0,15-0,4 meter stora rundade stenar. De större stenarna låg utmed konstruktionens kanter.

Då osäkerhet rådde huruvida det rörde sig om grav eller röjningsröse så grävdes stora delar av anläggningen ut. Majoriteten av stenarna i packningen lyftes undan tills en tydlig locksten kunde ses i konstruktionens centrum. Eftersom rikligt med brända ben kunde ses sticka fram under lockstenen avslutades undersökningen och anläggningen återställdes. Benen fick ligga kvar in situ och inga fynd togs därför tillvara. Konstruktionens status bedömdes härmed vara fastställd.

Graven var uppbyggd av 2 skikt stenar och fyllningen utgjordes av sand. Den har fotodokumenterats och planritats.

Stensättningens placering är 7 meter SSV om två större synliga block. Blocken är 1,6x1,35 resp 1,3x0,95 meter stora och ligger endast 0,3 meter från varandra. I anslutning till/nära blocken finns några mindre stenar.

A2 Sopprop, storlek okänd.

Anläggningen framkom vid schaktning och fortsatte vidare utanför schaktets kanter. Den innehöll glas, tegel och järn. Den bedöms vara från 1700 – 1800-tal.

A3 Härd, ca 0,5 m i diam.

Sot, kol, skärvig och skörbränd sten i botten på schakt. Väl avgränsad.

A4 Härd, ca 0,5 m i diam.

Sot, kol, skärvig och skörbränd sten i botten på schakt. Fortsätter delvis ut i schaktväggen, men dock väl avgränsad.

A5 Nedgrävning/stolphål, ca 0,5 m i diam.

Ngt sotig brun fyllning med en större sten i ena kanten. Väl avgränsad.

A6 Härd, ca 1x0,5 m stor.

Sot, kol, skärvig och skörbränd sten i botten på schakt. Fortsätter delvis ut i schaktväggen, men dock väl avgränsad.

A7 Härd, ca 0,5 m i diam.

Sot, kol, skärvig och skörbränd sten i botten på schakt. Fortsätter delvis ut i schaktväggen, men dock väl avgränsad.

A8 Hålväg, ca 0,2-0,3 m djup

Tydligt v-formad försänkning i N-S sluttning.

A7 Stenrad,

11 stenar i svagt böjd linje. Stenarna är ca 0,2-0,5 meter stora

A10 Försänkt yta,

Urgrävd yta med en tämligen tydlig 90 graders vinkel i NV och plan yta. Kan möjligen vara grävd för en byggnad.

A11 Husgrund,

Tydlig terrass med 0,4-0,6 m stora klumpstenar i syllen.

A12 Brunn?,

Koncentration med/ansamling stora stenblock som ligger försjunkna i ytan. Kan möjligen vara en igenfylld brunn.

A13 Husgrund,

Tydlig terrass med 0,5 m stora klumpstenar i syllen. Grunden kan identifieras på karta från 1765.

A14 Husgrund,

Tämligen tydlig terrass med klumpstenar i syllen. Grunden kan identifieras på karta från 1765.

A15 Grav?, ca 1,5 m i diam.

Svag förhöjning intill hålväg A8. Kan möjligen vara enstensättning.

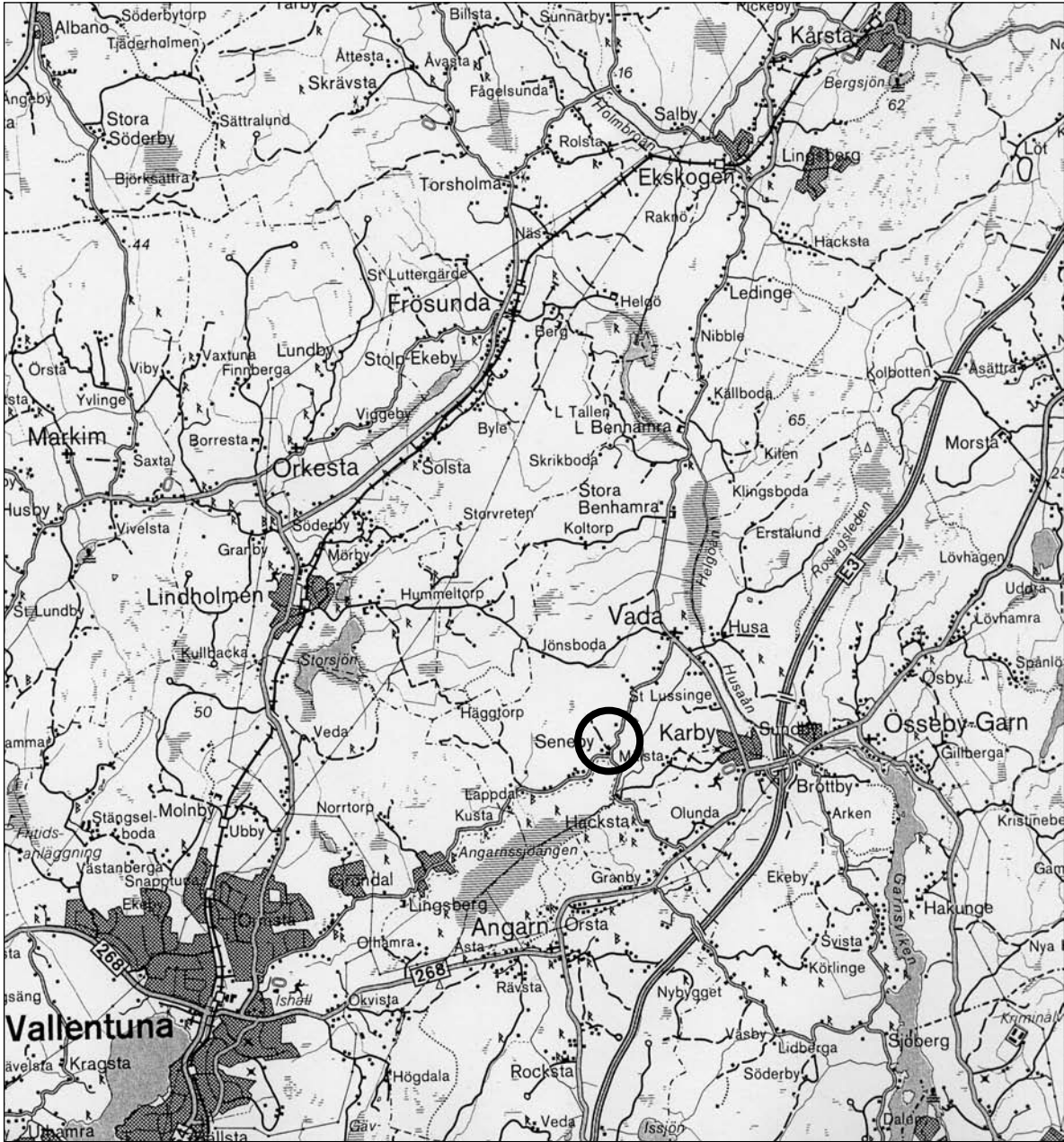
A16 Rest sten?,

En större sten som möjligen kan vara en rest sten. Ligger endast ett par meter från A 15.

A17 Källare,

Större försänkning med vallar runtom och tydliga inre hörn. Vallarna har en öppning mot söder vilket troligen är ingången till källaren.

Schakt	Storlek LxBxDj i Meter	Innehåll	Fynd	Anl
A	6x1,4x0,25	Humus 0,1, därunder morän.		
B	12x1,4-5x0,25	Humus 0,1, därunder mo med inslag av morän i botten på vissa ställen.	sentida bronsknapp (1700-1800-tal)	1
C	15x1,4x0,30	Storblockigt omr i NV delen av schaktet. Sentida sopgrop centralt i schaktet.	planglas, tegel, kakel, BII:4-keramik (1700-1800-tal)	2
D	10x1,4-3x0,3-0,4	Påförda jordmassor. Sentida fynd ända ner till "steril" marknivå.	järnskrot, BII:4-keramik (fat, kärl - 1700-1800-tal), klackjärn, knapp, glas, tegel mm	
E	5x1,4x0,2	Humus 0,1, därunder morän med många större stenar.		
F	16x1,4x0,2-0,4	Beläget omedelbart söder om/intill husgrund. Mycket tegel intill husgrunden. I södra delen framkom 2 härdar i botten av schaktet.	tegel, BII:4-keramik	3, 4
G	25x1,4x0,3-0,4	Äldre odlad yta, ploglager ca 0,2-0,3 m tj, därunder var det silt. Anläggning i norra delen		5
H	10x1,4x0,3-0,4	Äldre odlad yta, ploglager ca 0,2-0,3 m tj, därunder var det silt och lera.		
I	4x1,4x0,3-0,35	Mo/mylla ca 0,2 m tj, därunder var det siltig morän. Anläggning fanns i schaktet.		6
J	14x1,4x0,3-0,4	Äldre odlad yta, ploglager ca 0,2-0,3 m tj, därunder var det silt.		
K	10x1,4x0,2	Mo/mylla ca 0,2 m tj, därunder var det morän med enstaka sotkoncentrationer/kolfläckar som tolkades vara naturligt tillkomna.		
L	6x1,4x0,3	Mo/mylla ca 0,2 m tj, därunder var det morän i norra halvan och silt i södra. En anläggning påträffade i norr.		7

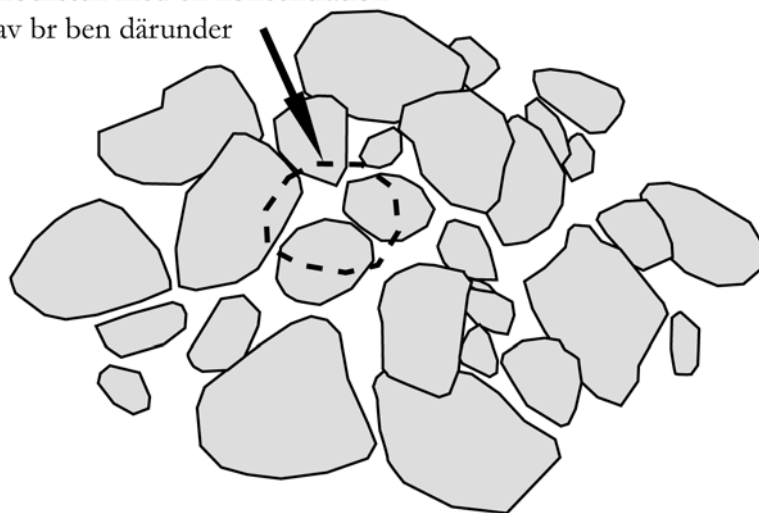

Blå kartan, skala 1:100 000

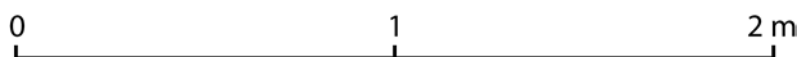

Rektifierad historisk karta från 1776 med utredningsområdet inritat, skala 1:1500 akt LMS: A 111-14:1

Locksten med en koncentration
av br ben därunder

Skala 1:20

Anl 1, foto G Werthwein

Anl 3, foto G Werthwein

Anl 4, foto G Werthwein

Anl 5, foto G Werthwein

Anl 6, foto G Werthwein

Anl 7, foto G Werthwein

Schakt- och anläggningsplan, skala 1:1000

